

בס"ד, יום ראשון כא' אדר ב' תשע"א

שם: _____ זמן: _____

מבחן שבועי מסכת מנחות עז - פג (106)

א. (1) מה הם המינים של לחמי התורה, ומנלן? ומה הוא השיעור של כל חלה וחלה של לחמי התורה לפי מידות מדבריות ולפי מדות ירושלמיות? (2) מה הוא שיעורם של ה"בת" ושל ה"איפה", ומנלן? (3) מה חידש שמואל בדין תוספת על השער, וכיצד סברו בטעמו, וכיצד הסיקו ומדוע? (4) כמה שקלים יש במנה של חול, וכמה שקלים יש במנה של קודש, וכיצד נכתב דבר זה בקרא, ומדוע דווקא באופן זה? וכמה מעות יש בשקל? והאם מעולם כך היה השיעור?

ב. (1) כמה חלות יש בכל מין ומין של הלחמי תורה, ומנלן? ומכמה עשרונות נעשית כל חלה, ומנלן? (2) מה הוא השיעור של תרומת לחמי תורה, ומהיכן ילפינן לה? וכיצד היה מקום לפרש אי לאו האי ילפותא? והאם דין תרומת לחמי תורה דמיא לדיני תרומת מעשר? (3) מה ילפינן מדכתיב "והקריב ממנו", והאם כל היבא דכתיב "ממנו" הכי פירושו? ומה ילפינן מדכתיב "אחד מכל קרבן"?

ג. (1) באר את קושית הגמ' על הילפותא למנין העשרונות דחלות המצה של תורה! וכיצד יישבו? (2) אלו מינים הביאו עם איל המילואים ועם איל נזיר, ומנלן דדווקא אלו? וכמה שמן הביאו עמהם? (3) כמה עשרונות צריך להביא הכהן הגדול בזמן המשחו (פרט), ומשום מה מביאים?

ד. 1) מה מקדש את הלחמי תודה, ומגלן? והיכן צריך להיות הלחם כדי להתקדש, ומדוע, והאם אפשר ללמוד את דינו מדין שוחט פסח על החמץ, או מדין תנופת שתי הלחם, ומדוע? ובאיזה מצב צריך להיות הלחם כדי להתקדש, ומגלן? 2) תודה ששחטה על שמונים חלות, מה דינם של אלו החלות (פרט), ומדוע? והאם תליא בפלוגתא אי יש ברירה, ומדוע?

ה. 1) היכא דשחט הזבח במחשבת פיגול או פסול או שלא לשמה, האם הלחם מתקדש, ומדוע? 2) היכא דשחט הזבח ונמצא טריפה או בעל מום, האם הלחם מתקדש, ומדוע? 3) חטאת או תודה או שאר קדשים קלים ששחטן במחשבת פיגול או פסול או שלא לשמה, ועלו על גבי המזבח, האם המזבח מקדשם או לאו, ומדוע? 4) מאימתי נפסלים הנסכים בלינה או ביוצא, ומדוע?

ו. 1) נסכים שהוקדשו עבור קרבן מסוים, האם אפשר להשתמש בהם עבור קרבן אחר (פרט), ומדוע? וכיצד הדין בשמן שהופרש לשם מנחה, ומדוע? 2) הוכח מה היא דעתו של ר' שמעון גבי "לב בית דין מתנה עליהם!" 3) כיצד דין הקרבתם של חליפי תודה ותמורת תודה (פרט), ומגלן? והאם אפשר ללמוד את דינם מהדרין, ומדוע?

ז. 1) הפריש בהמה לתודה וילדה, והקריב את הולד ראשון, האם טעון לחם ומדוע? 2) הפריש בהמה לחטאת וילדה, מה יעשו בה ומה יעשו בולדה, ומדוע? 3) האם משכחת לה "רועה" בחטאת, ואי נימא דמשכחת לה באיזה אופן איירי? ואמאי הובא דבר זה בסוגיין?

ח. 1) אמר הרי זה תודה והרי זה לחמה ואבד הלחם או התודה, מה דינו ומדוע? 2) מי שהפריש תורתו ואבדה וחזר והפריש אחרת ואף היא אבדה וחזר והפריש אחרת ולבסוף נמצאו כולם, כיצד דין הקרבנות, ומדוע? וכיצד הדין בכהאי גוונא גבי חטאת, והאם אפשר ללמוד את דינה מתודה, ומדוע? 3) הפריש תודה והמיר אותה באחרת, ואינו מכיר מי היא התמורה ומי היא התודה, כיצד יש לו לנהוג בענין הקרבתן? וכיצד הדין היכא דמתה אחת מהן ואינו יודע מי מתה? 4) האם כל אופן דהכנסת חולין לעזרה אסורה? והאם יש אופן להכניס דבר המסופק אי הוי חולין בעזרה או לאו?

ט. 1) בגוונא דיש לפניו בהמה ספק תודה, האם יכול להביא לחם ובהמה נוספת ולהתנות שאם זו שלפניו אינה תודה, הרי מה שהביא עתה היא התודה וזה לחמה, ואם לאו תהיה זו לקרבן אחר, ומדוע? 2) האם מהני בכהאי גוונא להפריש לחם מספק דאם לאו הרי הוא חולין, ומדוע (פרט)? והאם היכא דהפריש עוד תודה ושמונים חלות מספק דאם זו שלפניו אינה תודה, יהיו אלו לאחריות, הדין שונה ומדוע? 3) והאם באופן שמפריש שמונים חלות ושתי בהמות אחת תודה ואחת בתנאי דאם זו שלפניו היא התודה הרי זו לאחריות או למותר, הדין שונה ומדוע? וכיצד הדין היכא דהפריש בהמה מעוברת והתנה שאחת תהיה תודה ואחת או תודה או מותר, ומדוע?

י. 1) האומר הרי עלי תודה, מה חייב להביא ומדוע? וממה צריך להביא את חובתו? וכיצד הדין היכא דאמר הרי עלי תודה בלא לחם, ומדוע? והאם כולי עלמא מודו להאי דינא, ומדוע? 2) האומר הרי עלי לחמי תודה, מה חייב להביא ומדוע? וממה צריך להביא את חובתו? וכיצד הדין היכא דאמר הרי עלי לחמי תודה בלא זבח, ומדוע? 3) האומר הרי עלי תודה ממעשר ולחם מחולין, או דאמר תודה מחולין ולחם ממעשר, או דאמר תודה ולחם ממעשר, ממה עליו להביא ומדוע? והאם כולי עלמא מודו להאי דינא, ומדוע?

יא. 1) היכא דיכול להביא תודה ממעשר, האם יכול להביא את לחמה אף מחיטין של מעשר שני (פרט), ומדוע? 2) הקונה חיה או בהמה מדמי מעשר שני, האם עורה קדוש בקדושת מעשר שני (פרט), ומדוע? 3) המקדיש מעות מעשר שני לצורך שלמים, האם יכול לקנות בהן אף דברים אחרים, ומדוע? והרוצה לפדות אלו המעות שיחדם לשלמים, מה עליו לעשות ומדוע? 4) האם אפשר לקנות נסכים מדמי מעשר שני, ומדוע?

יב. 1) מהיכן וכיצד יליף ר' אליעזר דרבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין? והאם תליא בפלוגתא אי דנים אפשר משאי אפשר, ומדוע? ומהיכן יליף ר' עקיבא להא מילתא, ואמאי לא יליף מהיבא דיליף ר' אליעזר? 2) מה וכיצד ילפינן מדכתיב "ויקח את המאכלת לשחוט את בנו"? 3) איזה קרבנות אינן נאכלות אלא לזכרי כהונה, ומנלן?

יג. 1) מה ילפינן מדהוקשו כל הקרבנות לחטאת, ומנלן דהכי הוא הדין בחטאת? והאם אפשר ללמוד אלו הדינים ממקורות אחרים, ומדוע? 2) מה ילפינן מדהוקשו כל הקרבנות לאשם, והאם הוא מוסכם אליבא דכולי עלמא? ומנלן דהכי הוא הדין באשם? 3) מה ילפינן מדהוקשו כל הקרבנות לשלמים ולמילואים, ומנלן דהכי הוא הדין בשלמים ובמילואים?

יד. 1) כיצד דרש ר' עקיבא הקרא דכתיב גבי פסח "וזבחת פסח לה" אלוקיך צאן ובקר"? ואמאי הוצרך להאי קרא ולא ילפינן לה ממקורות אחרים דלכאורה נמי שמעינן האי דינא? 2) מה הם "שלמים הבאים מחמת פסח"? ולכמה ימים הם נאכלים? 3) האם אלית הפסח נאכלת, ומנלן?

בהצלחה!

תשובות למבחן מנחות עז פג

א. (1) חייב להביא חלות חמץ כדכתיב להדיא "על חלות לחם חמץ". וכן צריך להביא שלשה מיני מצה שהם חלות ריקין ורבוכה החלוטה ברותחין, כדכתיב "חלות מצות בלולות בשמן וריקין מצות משוחין בשמן סולת מורבכת". ולפי מדות מדבריות דמשערים בסאים ועשרונות, בלחמי החמץ היו עשרה עשרונות עשרון לחלה, ובלחמי המצות שהם שלשה מינים, כל מין היה בא משלש עשרונות ושליש ולפי מדות ירושלמיות שהיו משערים בקבים, ללחמי החמץ היו חמשה עשר קבין, וללחמי המצה שהם שלשה מינים, היה לכל מין חמשה קבין.

(2) בת היינו עשירית של כור כמבואר בקרא ביחזקאל גבי מדת השמן, וכיון דכור ידוע דהוא שלשים סאים, הרי בת שלשה סאים. וכן מדת האיפה היא שלשה סאים, דהא מבואר בקרא דהאיפה והבת תוכן אחד להם.

(3) שמואל חידש דלא יוסיפו על המדות ועל המטבעות טפי משנות, וסברו דהוא משום אפקועי תרעא דאלו דלא ידעו בהגדלת המדות יסברו דהשער עלה משום הרעב הבא לעולם ויעלה את השער יותר משיעורו, אבל דחו דאי הכי אף פחות משנות לא יוסיפו. וכן אין לומר דהוא משום דלא יהיה ביטול מקח לאותו שמכר לפי המדה החדשה בלא ידיעה שהיא תוספת על הראשונה, דהא הוי דבר שבמדה ובמנין ולעולם יכול לחזור, וכן אינו משום דלא יפסיד דהא רוצה אף להרוויח. והסיקו דיליף לה מקרא דייחזקאל גבי מנה דקודש דחשיב לה במאתיים וארבעים שקלים, ואף דידוע דאינו אלא מאתיים, ועל כרחך דהוסיפו שנות מלבר על המטבעות, והוא הדין יש להוסיף על המשקלות.

(4) כתבו התוס' דבמנה של חול יש עשרים וחמשה שקלים, ובשל קודש מעיקרא היה חמישים שקלים, ולבתר הכי הוסיפו שנות על המדות ויש בהו ששים שקלים. והתבאר הוא בקרא דייחזקאל דשיעור המנה הוא עשרים שקלים ועשרים וחמשה שקלים עשר שקלים. והא דנכתב באופן זה, ביארו התוס' דהיה להם משקל של עשרים דהוא שליש מנה דהשתא, ומשקל של עשרים וחמש שהוא חצי מנה דמעיקרא, ועוד משקל של חמשה עשר דהוא רבע מנה דהשתא, וקאמר קרא דמנין כל אלו המשקלות הוא המנה דקודש. ובקרא מבואר דעשרים גרה והיינו מעה השקל. וכתבו התוס', דלאחר זמן הוסיפו על המעות ויש עשרים וארבעה מעות בשקל. ועוד כתבו, דלא הוסיפו על ההקדש, אלא הוסיפו על המעות וממילא גם המנה דקודש וגם המנה דחול גדלו.

ב. (1) בכל מין יש עשרה חלות. וילפינן לה מדכתיב דבעינן להרים ממנו אחד מכל קרבן, וילפינן "תרומת ה' ממנו" מתרומת מעשר שגם נאמר בה "תרומת ה' ממנו" שהיא אחד מעשרה. ושיעור כל חלה וחלה של חמץ הוא עשרון, וילפינן לה מריבויא ד"תביאו" דכתיב בשתי הלחם דכל חלה הבאה חמץ כשתי הלחם תהיה מעשרון. ואין לומר דאתי האי קרא למימר דהכל יהיה שתי עשרונים כשתי הלחם, דהא כתיב "תהיינה" מלא יו"ד למימר דבעי עשרה עשרונות, ועל כרחך דקאי על הלחמי תודה דהם עשר חלות, [והתוס' לקמן פירשו עוד, דהאי תהיינה הוא מעוט, דרק הכא הוא שתי עשרונות, אבל בעלמא דיש לחם חמץ, כל חלה היא עשרון]. ומדכתיב "על חלות לחם חמץ", ילפינן דשיעור העשרונות של לחמי החמץ יהיו כשיעור כל העשרונות של לחמי המצה.

(2) השיעור הוא אחד מעשרה, וילפינן לה מתרומת מעשר דכתיב בתרווייהו תרומת ה' ממנו, אבל בלאו האי ילפותא הוי ילפינן מביכורים דהוא בכל שהוא, או מתרומת מדין דהוא אחד מחמש מאות או מתרומת חלה שהיא אחד מכ"ד, והתוס' הוסיפו דהוי יכולים ללמוד מתרומה גדולה שהיא גם כל שהוא. ואיבעיא לן בגמ' האם חייב עליה מיתה וחומש כתרומת מעשר, או דאיכא מייעוט דבו וחמישיתו, וכן איבעיא לן אי מדמעת.

(3) והקריב ממנו אתי למימר דבעינן מחובר. ורש"י פירש דהיינו שיהיו כולן בכלי אחד. ולענין תרומה דגם כתיב ממנו, סגי במוקף, וכתבו התוס' דהוא הדין הכא סגי במוקף. ועוד כתבו התוס', דלענין קמיצה דרשינן מדכתיב ממנו דבעינן שיגעו בהדדי. ומאי דכתיב "ואת כל חלבו ירים ממנו" מבואר בגמ' דבעינן שיהיה מחובר ולא ינתחנו קודם. וממאי דכתיב "אחד" דרשינן דיפריש שלם ולא פרוסה. ומדכתיב "מכל קרבן" דרשינן שיהיו כל הקרבנות שוין ולא יטול מאחד על חבירו.

ג. (1) הקשתה הגמ' דמאי מהני הא דחלות מצה הוקשו לחלות חמץ, הא בחמץ גופיה מאי דידעינן דהם עשרה עשרונות היינו מדהוקשו לשתי הלחם, וקיימא לן בזבחים דבקדשים דבר הנלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש. והא ניחא למאן דאמר הימנו ודבר אחר דלא חשיב היקש, דהכא נמי הימנו ודבר אחר, דהא מאי דהם עשרה מגופיה ילפינן, דהא כתיב ביה תרומה וילפינן גזירה שוה מתרומת מעשר, [וביאר התוס' דגזירה שוה חשיבא ככתיבא בגופיה, אי נמי תרומת מעשר הוי חולין ודווקא בהקדש מהקדש אי אפשר ללמוד בהיקש דבר הנלמד בהיקש]. ושפיר אפשר ללמוד אף ללחמי מצה אף מאי דילפינן לה משתי הלחם דכל חלה היא עשרון. אבל למאן דאמר דאף הימנו ודבר אחר לא ילפינן מאי איכא למימר. ומשינן דשאני הכא דכתיב "תביאו" בשתי הלחם וילפינן מינה ללחם חמץ דתורה, דהשתא חשיב ככתיב בגופיה.

(2) עם איל המילואים הביאו שלוש מיני מצה שבתודה שהם חלות ריקין, ורבוכה החלוטה ברותחין, כדכתיב להדיא ריקין וחלות. ומדכתיב חלת לחם שמן אמרינן דהיינו רבוכה, וילפינן לה מדכתיב "זה קרבן אהרון ובניו ביום המשח אותו" דילפינן חינוכו ממשחתו, מה משיחתו במנחת חביתין המורבכת כן חינוכו במנחה מורבכת. ובאיל נזיר יש לו להביא רק חלות ריקין. וילפינן לה מדכתיב "מצות" ולרב פפא היינו למעט רבוכה דלא כתיב ביה מצות, ולתנא דבי ישמעאל הוי כלל ופרט דפרט בו חלות וריקין ואין בכלל אלא מה שבפרט. ובעינן ליה רביעית שמן, וילפינן לה מדכתיב "על תודת שלמיו" דמה תודה לחלות וריקין יש רביעית שמן, הוא הדין לנזיר.

(3) אם כבר עבד ככהן הדיוט, יש לו להביא רק שני עשרונות, אחד משום מנחת חביתין שבכל יום, ואחד משום חינוכו לעבודת כהן גדול. ואם לא עבד ככהן הדיוט, חייב בעשרון נוסף לחינוך של כהונה. ואם עמד ביום הכיפורים אינו מביא אלא עשרון של חביתין אבל לא מנחת חינוך משום דהוי מנחת יחיד ואין מנחת יחיד קריבה ביום הכיפורים.

ד. (1) שחיטת הזבח היא המקדשת את הלחם, דכתיב קרבנו על זבח. ולדעת ר' יוחנן הלחם צריך להיות לכל הפחות תוך חומת ירושלים, אבל חוץ לחומת ירושלים אינו מתקדש עם הזבח [דהא נפסל ביוצא]. ולדעת ריש לקיש, כיון דכתיב "על" ילפינן דהלחם צריך להיות בסמוך לזבח, והיינו דווקא תוך חומת העזרה. ואין ללמוד את דינו מדין תנופת שתי הלחם דהתם בעינן על ממש, משום דהתם בעינן כעין הקרבה. וכן אין ללמוד את דינו מדין שוחט את הפסח על החמץ דאף דכתיב ביה "על", מכל מקום איכא למימר דכל היכא דאיתא באיסורא איתא והתורה לא הקפידה שיהיה דווקא עמו. וצריך שיקרמו פני הלחם, דהא כתיב "לחם", וקודם קרימת פנים אינו אלא עיסה. אמנם סגי באפוייה נא או באילפס כל שאין חוטינן נמשכים הימנה.

(2) היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים, כולי עלמא מודו דקדשו ארבעים, וצריך לאכול את כולם בקדושה כיון דאינו יודע מי אלו הארבעים שקדשו. ואף למאן דאמר אין ברירה, שאני הכא דבאמת אינו מתברר. ואם אמר לא יקדשו ארבעים אלא אם יקדשו שמונים, כולי עלמא מודו דלא קדשו כלל. ואם אמר בסתם, נחלקו בה חזקיה ור' יוחנן, דלחזקיה קדשו ארבעים, ולר' יוחנן לא קדשו כלל. ולדעת ר' יירא חזקיה סבר דלאחריות התכוון, ור' יוחנן סבר דלקרבן גדול התכוון, ומשום הכי לא קדשו כלל. ולדעת אבבי כולי עלמא מודו דלקרבן

גדול התכוון, אמנם חזקה סבר דכלי שרת מקדשין שלא מדעת ולהכי קדשו ארבעים. ורב פפא ביאר, דהכא דווקא בסכין שאין לו בית קיבול נחלקו האם מקדש שלא מדעת כשאר כלי שרת. ואית לישנא, דאף דבעלמא כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת, סכין מקדש אפילו שלא מדעת.

ה. (1) במחשבת פיגול כולי עלמא מודו דהלחם מתקדש, הואיל ומרצה לפיגולו, [או משום דכל דפסולו בקודש הקודש מקבלן]. ובמחשבת שלא לשמה אין הלחם מתקדש, דהא כתיב להדיא "על זבח תודת". ובמחשבת חוץ למקומו דהוה רק פסול, לדעת ר' מאיר כולי עלמא מודו דהוה כמחשבת חוץ לזמנו והלחם מתקדש, משום דחשיב פסולו בקודש. ולדעת ר' יהודה, מעיקרא נחלקו בה ר' אליעזר ור' יהושע, דלר' אליעזר קידש הלחם דילפינן פסול מחשבה מפסול מחשבה, ולר' יהושע לא קידש הלחם דומיא דבעל מום דאין ללמוד ממחשבת פיגול דיש בה כרת, ולבסוף הדר ביה ר' אליעזר, דהא יש ללומדו מפסול מחשבה שלא לשמה, דאין בו כרת והוא פסול מחשבה ולא קידש. (2) נמצא טריפה, אין הובח מתקדש דהא נפסל קודם שחיטה. ונמצא בעל מום, לדעת ר' מאיר הוא פלוגתא ר' אליעזר ור' יהושע, דלר' אליעזר קידש, ומסקינן דאירי דווקא בדוקין שבעין [או בכל מום שאינו פסול בעופות. רש"י], ואליאב דר' עקיבא דאמר אם עלו לא ירדו, ולר' יהושע אם עלתה תרד ולא קידש הלחם. ודעת ר' יהודה דכלי עלמא מודו דלא קידש הלחם משום דהוה פסול קודם שחיטה, ואף לר' עקיבא דאם עלתה לא תרד, שאני לחם דאינו גופו דזיבחה ולא יהני לו. (3) לגירסא המבוארת בסוגיין, במחשבת חוץ לזמנו כולי עלמא מודו דבכל הזבחים אם עלתה לא תרד. ובמחשבת חוץ למקומו, אליבא דר' יהודה דאמר דהוא פלוגתא ר' אליעזר ור' יהושע האם קידש הלחם, הוא הדין דיחלקו לענין אם עלתה תרד. ואיכא תרי לישני האם כי היכי דחזר ר' אליעזר וסבר דלא קידש חזר בו נמי לענין אם עלתה תרד, או דכיון דלמסקנא ממחשבת שלא לשמה יליף, הא כי היכי דמחשבת שלא לשמה כולי עלמא מודו דאם עלתה לא תרד, הוא הדין מחשבת חוץ למקומו. והתוס' כתבו, דבחטאת כולי עלמא מודו דבכל גווני אם עלתה לא תרד, דילפינן חוץ למקומו מחוץ לזמנו. וסוגיין בתורה איירי, דכיון דהלחם אינו מגופא דזיבחה ואין ללומדו מחוץ לזמנו, הוא הדין דלענין הזבח גופיה לא ילפינן. ועוד כתבו, דשמא הוא הדין בכל קדשים קלים, דדווקא קדשי קדשים דהם לחמו של מובח אין חילוק בין חוץ לזמנו או חוץ למקומו. אבל קדשים קלים דרק מחבת חוץ לזמנו מרצה לפיגולו, שפיר יש לדון אם גם במחשבת חוץ למקומו אי עלתה לא תרד אי לאו. (4) לדעת רש"י עלה אמר זעירי דאין מתקדשים אלא בשחיטת הזבח, ומאי דקתני במתניתין "כלי" לאו דווקא דמיד כשניתן בכלי התקדש. ואמרינן בגמ', דלדעת ר' אלעזר ברבי שמעון הוא הדין דבעינן זריקת הדם, או לכל הפחות שנתקבל בכלי. והתוס' כתבו, דמיד כשניתן בכלי התקדש להפסל ביוצא ובלינה.

ו. (1) אם לא נתקדשו בכלי ולדעת זעירי לא נשחט הזבח יכול לשנותן לזבח אחר. אבל אם כבר נשחט הזבח אליבא דרבי דסגי במתיר אחד, אינו יכול לשנותן, ואליבא דרבי אלעזר ברבי שמעון דבעינן שתי מתירים, רק לאחר שזרק הדם, או כבר התקבל הדם בכוס אליבא דר' שמעון דאמר כל העומד להזרק כזרוק דמי, אי אפשר לשנותם. אבל היכא דנפסל הזבח, אם נפסל הוא בשחיטה, כולי עלמא מודו דיכול לשנותן. ואם נפסל בזריקה לאחר שכבר התקבל בכלי ואמרינן ביה כמאן דזרוק דמי, אינו יכול לשנותן אלא אם יש לו זבח אחר לפניו, ומסקינן דהיינו טעמא משום דלב בית דין מתנה עליהם [וכתב רש"י דהיינו דווקא בזבחי ציבור]. אבל אם אין זבח לפניו, לא התנו בית דין, גזירה שמא יאמרו מותר לשנותם. ולענין שמן דעת רב חסדא דאי אפשר כלל לשנותן ואפילו נפסלה המנחה, ומסקינן דכיון דגופה דמנחה היא, כיון דנפסלה המנחה נפסל אף השמן ולא אמרינן ביה לב בית דין מתנה עליהם. (2) מהא דאמר דארבעה כבשים שלא הוצרכו לציבור אין נפדים אלא בעלי מומים, נראה דסבר דלא אמרינן לב בית דין מתנה עליהם, אמנם מהא דבסוגיין אוקמינא לרבי אלעזר ברבי שמעון דסבר כאבוה דכל העומד להזרק כזרוק דמי, ומאיך מוכח דסבר דאמרינן לב בית דין מתנה עליהם, דמשום הכי התיר הנסכים לזבח אחר היכא דנפסל הזבח בזריקה, נראה דאף ר' שמעון הכי סבירא ליה, ומסקינן, דדווקא היכא דיש תקנה ברעיה [וכתבו התוס' דבעולה הא יש תקנה בקיץ המזבח], לא עשו תנאי בית דין. (3) חליפי תודה, איזה שירצה יקריב. וילפינן לה מדאמרה תורה "התודה יקריב". וכיון דכתיב "יקריבנו", ילפינן דאין טעון לחם אלא הראשון דהוא בא לכפר. ומסקינן דהני מילי בתורה המחויבת [כגון שאמר הרי עלי, או ניצל מסכנת ים וכדו']. אבל בתורת נדבה דאינו חייב באחריותה, אם הביא חליפי תודה תרווייהו תודה דמרבה בתודה הוא ותרווייהו טעונות לחם. ותמורת תודה נמי קריבה תודה, וילפינן לה מדכתיב "על תודת" רבתה תורה קרבנות על התודה. ואינה טעונה לחם משום דכתיב "על זבח התודה" דדווקא התודה טעונה לחם. ואין ללמוד מדכתיב קרבנו, משום דהכא הרי לא הביאו לשם תודה, דדווקא בחליפין דהביאו לשם תודה יש מיעוט דרק על אחד יביא לחם.

ז. (1) בתורת נדבה, אף אם הקריב את הולד ראשון אינו טעון לחם, משום דיש עליו שם מותר תודה, דהא לעולם לא משכחת לה דיבוא על חיוב התודה, דהא אינו חייב באחריות התודה, ומותר התמעט מדכתיב "על זבח התודה". ובתורת חובה, לדעת ר' יוחנן כיון דיכול להתכפר אף בשבח הקדש, אם הקריב הולד ראשון שפיר מתחייב בלחם, דהא הוא התודה. ולדעת שמואל אין מתכפרים בשבח הקדש ולעולם שם מותר עלה ואינו חייב בלחם. (2) אם הפרישה מעוברת, דעת ר' יוחנן דאיזה שירצה יקריב לשם חטאת, משום דעובר לאו ירך אמו ואם שיירו משיוור, והוי כמפריש ב' חטאות לאחריות, והשניה תרעה עד שתסתאב, ולר' שמעון אף הכא נאמרה ההלכתא דכל שנתכפרו בעליה למיתה אולא ולא לרעה. ואם התעברה אצלו, כתבו התוס', דהוא פלוגתא האם יכול להתכפר בשבח הקדש, או דבחטאת שאני דעלה נאמרה ההלכתא דולד חטאת תמות. (3) לדעת חכמים איכא רעה בגוונא דאבדה חטאתו והפריש אחרת ונמצאת האבורה קודם כפרה. ולדעת רבי משכחת לה רק בגוונא דהפריש שתיים לאחריות, דבכהאי גוונא ליכא משום דחיה [והתוס' הקשו באיזה אופן מיירי]. ולדעת ר' שמעון כלל לא משכחת לה. והובא בסוגיין לבאר דברי שמואל דאמר דכל דבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם, וכל דבחטאת רועה בתודה טעונה לחם. ומסקינן דשמואל כר' שמעון סבירא ליה דליכא רועה בחטאת, וכל היכא דבחטאת מתה לרבות וולד חטאת, בתודה אינו מביא לחם ולאפוקי מר' יוחנן דמתכפרים בשבח הקדש.

ח. (1) אם אבדה התודה פטור מכלום, דהא אינו חייב באחריותה והלחם מצד עצמו אינו קרב. אבל אם אבד רק הלחם, כיון דהתודה קיימת הא חייב להביא עליה לחם ולא מהני מה דהפריש כבר לחם לנדבה. (2) לדעת רבא, אמרינן דכל אחת היא חליפי זו שקדמה לה. ומשום הכי אם התכפר בראשונה, יש לו להביא עליה לחם, וכן על השלישית, דהא השלישית אינה מותר תודה, משום דזו שתחתיה אכן לא קרבה. ואם התכפר בשלישית, היא טעונה לחם אבל לא השניה, וכן הראשונה טעונה לחם, דהא לא קרבה זו שתחתיה. ואם נתכפר באמצעית, רק היא טעונה לחם. ודעת אביי דבכל גווני רק הראשונה טעונה לחם, משום דכולהו חליפי דהרדי. וכן הדין לענין חטאת, דאם נתכפר בראשונה, השניה תמות והשלישית שאינה חליפי חטאת רק תרעה,

ואם התכפר בשלישית, השנייה תמות והראשונה תרעה, ואם נתכפר באמצעית תרוויהו ימותו, ולדעת אביי כולם ימותו משום דכולם חליפי החטאת. ואמרינן בסוגיין דאין ללמוד את דין החטאת מדין התודה, משום דיש לומר דשאני תודה דיכול להתנדב ולא דמי לחטאת דאינה באה אלא בחובה.

3) יש לו להקריב לתרוויהו ולהביא ארבעים חלות, דהשתא ממה נפשך איכא תודה ולחמה. אבל אם מתה אחת מהן, אם אמר הרי עלי, יביא בהמה אחרת וארבעים חלות, ויתנה דאם התודה מתה, הרי זו שהביא היא התודה וזה לחמה, ואם התמורה מתה, יקריב התודה עם הלחם וזה שהביא מותר תודה הוא. אבל אם אמר הרי זו, כיון דאינו חייב באחריותה אינו יכול להתנות במותר ואין לה תקנה, דהא אם הנשארת היא תודה הרי אסור להקריבה בלא לחם, ואם הנשארת היא התמורה, הא אסור להקריב עמה לחם.

4) כתבו התוס' דדווקא מידי דעבדינן ביה כעין קרבן אסור להכניסו, דאי לאו הכי וכי אסור להכניסו בבגדיו לעזרה, וכן חזינן דאדם מביא עולתו לעזרה ומקדישה שם. וכן שרי היכא דבטל הוא בדבר דשרי להכניסו. והיכא דהוא ספק מהני להכניסו בתנאי דאם אינו קדוש הרי הוא קדוש לבדק הבית, אמנם נחלקו ב' תירוצי התוס' אי מהני אף באופן דעושה בו ממש עבודת קרבן. ואף אי נימא דשרי אף כשעושה בו ממש עבודת קרבן, מכל מקום בספק תודה לא התירו להכניס הלחם בכהאי גוונא שמא יאמרו יש פדיון ללחמי תודה.

ט. 1) אינו יכול להתנות בשום קרבן, דאי בשלמים הא ממעט זמן אכילתו. ואי במותר תודה, הא אין מפרישין למותרות. ואי בתמורת תודה, הא אסור להפריש תמורה.

2) אין להפריש לחם מספק דהא אין מכניסין חולין לעזרה, ואף דמצאנו בעלמא דשרי היכא דפודין בעזרה משום דממילא הוו חולין בעזרה, שאני הכא דלכתחילה אסור להכניס שמא הוי חולין, ואף אי נימא דמהני לקדש הלחם אפילו שהוא בחוץ, הא אכתי חייב להניף את תרומת התודה בפנים, ומשום התרומה הוי חולין בעזרה. ואף להפריש עוד תודה ושמונים חלות מספק לא מהני, ואפילו לחזקה דאמר דמהני וחשיב כמפריש עוד ארבעים לאחריות, וליכא בהא משום חולין בעזרה כיון דצרוך קרבן הם, דהא ממעט בזמן אכילתו, דעתה שנותן לכהן שמונה חלות מספק שמא לא יהיה סיפוק בידו לאכול כולם, ומביא את החלות לבית הפסול.

3) אף בכהאי גוונא לא מהני, דאי בהפריש האחרת לאחריות הא לא משכחת לה אלא בגוונא דיאמר הרי עלי, ולכתחילה הא אסור לנדור בהרי עלי. ואם יתנה עליה דתהיה מותר, הא לא מפרישין תחילה למותרות. ואם יפריש בהמה מעוברת, אי נימא דעובר לאו ירך אמו ושיירו משויר, שפיר הוי תקנה בכהאי גוונא. אבל אי נימא דעובר ירך אמו ולא מהני לשיירו, לא יהני מידי משום דתרוויהו לעולם לא הוו תודה, ותו איכא ספק אארבעים חלות שמא הם חולין.

י. 1) האומר הרי עלי תודה חייב להביא תודה ולחם, דהא לחם גלל זבח בא ובעל כורחו יביא לחם. וחייב להביא מן החולין ככל דבר שבחובה שאין בא אלא מן החולין. ואם אמר הרי עלי תודה בלא לחם, אליבא דבית שמאי דאמרי תפוס לשון ראשון ולא מהני מה דחזר בו, הוא הדין הכא כיון דאמר תודה חייב אף בלחמה. ואליבא דבית הלל, אם יאמר דהתכוון לחזרה, הא שפיר מהני לחזור. אבל אם יאמר דאילו היה יודע שאין תודה בלא לחם היה אומר אף לחם, שפיר יש לחייבו בלחם דהא מעולם לא התכוון לחזור בו, ואם עתה ירצה לחזור בו, יכפוהו להביא אף את הלחם. [אמנם בתוס' מבואר דאף לבית הלל אינו יכול לחזור בו, ומאי דאמרינן דאינו חייב הוא רק בגוונא דאומר דמעולם לא התכוון לתודה עם לחם, ומדין פתח וחרטה הוא דמהני].

2) דעת רב הונא, דכיון דאמר לחמי תודה אמרינן דסוף דיבורא הא דקאמר וכוונתו אף לזבח, וחייב להביא מן החולין. ואם אמר להדיא לחם בלא זבח. מדברי הגמ' נראה דאף בכהאי גוונא כופין אותו, דומיא דתודה בלא לחם, ותליא בפלוגתא דבית שמאי ובית הלל כדלעיל. והתוס' תמהו דהא הכא ליכא למימר דסוף דיבורא הוא.

3) האומר הרי עלי תודה ממעשר ולחם מחולין, יביא כמו שאמר. דמפרשים לדבריו דהוי כאומר הרי עלי לחם לתודתו של פלוני, והיינו לתודתו שהביא מן המעשר. אבל אם אמר תודה מחולין ולחם ממעשר, אינו יכול להביא הלחם ממעשר, דכיון דאין לחם בפני עצמו ואינו יכול לומר הרי עלי תודה ללחמו דפלוני, במאי דקאמר ולחם ממעשר הוי חזרה, ותליא בפלוגתא דבית שמאי ובית הלל. והתוס' כתבו דגבי חזרה לא פליגי וכולי עלמא מודו דאין חזרה משום דאמרינו לגבוה כמסירתו להדיוט. ואם אמר תודה ולחם ממעשר יכול להביא אפילו ממעשר וכל שכן מחולין.

יא. 1) מחיטין ממש דהופרשו לשם מעשר שני אינו יכול להביא. דהא מאי דיכול להביא תודה אף ממעשר, משלמים ילפינן לה, דכתיב בשלמים "תודת שלמיו", ובשלמים גופייהו הא אין באים ממש ממעשר שני דהא אין מעשר שני אלא בתבואות. והיכא דקנה חטים במערת מעשר שני, אם קנאם לשם התודה, כולי עלמא מודו דמהני. אבל אם קנאם לשם אכילה בירושלים, נחלקו בה ר' ירמיה ור' זירא, דלר' ירמיה וכן לרב חסדא ורב נחמן מהני, דכיון דלא הוי ממש מעשר שני שפיר דמי לשלמים, ולר' זירא לא מהני משום דאכתי לא דמי לשלמים, דהא שלמים לעולם לא הוי מין מעשר שני.

2) אם קנה חיה לבשר תאווה, עורה שרי, דהא התורה התירה לקנות בשר לאכילה ולא הקפידה על העור להיות נאכל [אמנם התוס' נשארו בתמימה דלמא כוונת התורה דמהני לחלל המעות אף על העור]. ואם קנאה לצורך שלמים, לא חלה עליו קדושת שלמים והעור לא יצא לחולין. ואם קנה בהמה לצורך אכילה, לא יצא העור לחולין משום דבקרמא מבואר דקונים בהמות לשלמים, והוי כקונה שור לחרישה דאף עורו בקדושת מעשר שני. אבל אם קנה בהמה לצורך שלמים שפיר הוי כדינו והעור יוצא לחולין.

3) מסקינן בגמ' דאליבא דר' יהודה דאמר דמעשר ממון הדיוט, וודאי דנתפס הוא בקדושת שלמים ואי אפשר לקנות עמו דברים אחרים. אבל אליבא דר' מאיר דמעשר ממון גבוה, לכאורה אינו יכול להתפסו בקדושת שלמים ולבטל את קדושת המעשר שבו דראוי לכל דבר. אמנם אמרינן בגמ' דאף לר' מאיר איכא למימר דכיון דקרי לה רחמנא למעשר שלמים [דאיכא גזירה שוה שם שם], אתי למימר נמי דנתפס בו קדושת שלמים. ואם רוצה לפדותו, אי נימא דנתפס בו קדושת שלמים הרי טעון שני חומשין, ואם לא נתפס בו קדושת שלמים אין בו אלא משום חומש דפודה מעשר.

4) נסכים לעולם לא קריבין ממעשר, משום דמריבנן בספרי דיכול לקנות רק קרבנות דיש בהם אכילה, דהא אכילה דיש בה שמחה בעינן.

יב. 1) ר' אליעזר יליף לה מדכתיב גבי פסח "ובחבת לה" אלו קיץ צאן ובקר" דהאי בקר על כרחך לא קאי אפסח דהא אין פסח בא אלא מן הצאן, אלא למימר דכל הבא מן הצאן והבקר יהיה כפסח, דמה פסח אינו בא אלא מן החולין, דהא נלמד הוא מפסח מצרים ופסח מדבר דלא בא אלא מן החולין דהא לא היה להם מעשר שני, אף כל אינו בא אלא מן החולין. וסבירא ליה לר' אליעזר דשפיר דנים אפשר משאי אפשר, ואמר דאף אי נימא דאין דנים אפשר משאי אפשר, אכתי יש ללמדו מדהוקש פסח דורות לפסח מצרים בקרא "ועבדתם את העבודה הזאת בחודש הזה" דכל עבודות החודש הזה יהיו כזה, ואין משיבין על ההיקש. ואמרינן בגמ' דאף דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש, מכל מקום שם פסח חד הוא ולא חשיב דבר הלמד בהיקש ושפיר ילפינן. ור' עקיבא לא קיבל דבריו, משום דסבר דאין למדים אפשר משאי

אפשר, ואף דיש היקש הא נצרך הוא לדברים אחרים. ולדבריו ילפינן לכל הקרבנות מדהוקשו בקרא דואת התורה לחטאת, דמה חטאת אינה באה אלא מן החולין, כדכתיב "והקריב אהרון את פר החטאת אשר לו", אף כל אין בא אלא מן החולין.
(2) ילפינן מינה לענין עולה דבעיא שחיטה בכלי, והיינו דכתיב מאכלת ולא כתיב "מחתך". דהא האי קרא בעולה כתיב וכדכתיב בתר הכי ויעלהו לעולה תחת בנו. ומכל מקום מדכתיב "לשחוט את בנו" ולא כתיב את העולה, אמרינן דהאי קרא אף בחולין איירי, ללמד דבענין שחיטה בתלוש, והיינו מדכתיב "ויקח" ולא כתיב "ויכין". אמנם לענין כלי לא ילפינן משום דלא אשכחן כלי אלא בקדשים.
(3) חטאת ואשם ומנחה בהדיא כתיב בהו. ואף זבחי שלמי ציבור אינם נאכלות אלא לזכרי כהונה, ואיכא דיליף להו מדהוקשו למנחה בקרא דואת התורה, ואיכא דיליף לה מדכתיב בקורח "בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו" דאתי ללמד על זבחי שלמי ציבור דגם כתיב בהו קדש. ואיכא דיליף להו מדהוקשו לחטאת.

יג. (1) ר' אליעזר יליף מינה דמה חטאת מקדשת בבליעתה דכתיב "כל אשר יגע בבשרה יקדש" הוא הדין שאר הקרבנות. ור' עקיבא יליף לה ממנחה דגם כתיב בה דמקדשת בבליעה. וביאר דתרוייהו איצטריך, דאי מחטאת הוי אמינא דדווקא חטאת משום דיש בה שומן מבלעת, ואי ממנחה הוי אמינא דדווקא מנחה איידי דרכיכא מבלעת. [ומבואר בתוס' דאף ר' עקיבא הודה דילפינן לה אף מחטאת]. ומחטאת יליף דמה חטאת אינה באה אלא מן החולין דכתיב "פר החטאת אשר לו", ואינה באה אלא ביום כדכתיב "כי ביום הזה יכפר עליכם", ואינה אלא בימין משום דכתיב בה אצבע וכהונה, אף כל אין באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית. ור' אליעזר יליף לחולין מפסח, ולענין יום אמרינן דוודאי דכדי נסבה דהא כתיב "ביום צוותו". ואמרינן בסוגיין דאף ימין כדי נסבה, דהא בכל הקרבנות דכתיב בהו אצבע וכהונה ילפינן כבר ממצורע. והתוס' הביאו דבזבחים אמרינן דאי בעית אימא דסבר כר' שמעון דכהונה בעי אצבע ואצבע לא בעי כהונה, ולהכי לא ילפינן לכולהו ממצורע. ועוד כתבו התוס' דאי דבר הלמד בגזירה שוה אינו מלמד בהיקש, וודאי דאין ללמוד מחטאת לשאר הקרבנות וכדי נסבה.

(2) לדעת ר' אליעזר ילפינן מינה דמה אשם אין וולדו קדוש דהא לעולם בא מן הזכרים, אף שאר קרבנות אין וולדן קדוש, ואתי רק למאן דאמר דנים אפשר משאי אפשר, ואיירי למאן דאמר וולדות קדשים רק בהוויתן הם קדושים. והביאו התוס' דרש"י בזבחים פירש דקאי רק על אימוריהן דאינן טעונין הקרבה. אמנם התוס' הסיקו דאף גופן אינן קדושים. ודעת ר' עקיבא דילפינן מינה דאין קדושה בעצמותיהן, והיינו עצמות דאין בהם מח, דבאשם הא הותר באכילה ומאידיך אין בהם איסור נותר דהא העצמות אינן ראויות לאכילה. ועוד כתב רש"י דכתיב באשם "הוא", והתוס' הביאו פירוש דילפינן לה מדכתיב "לו" יתירא. ואתי ללמד על עצמות עולה דאף דכולה כליל מכל מקום אין קדושה בעצמות.

(3) משלמים ילפינן דמה שלמים מפגלין [לרש"י את הנסכים, ולתוס' את הבשר על ידי הדם] ומתפגלין, דעיקר פיגול בשלמים כתיב, כן שאר הקרבנות מפגלין ומתפגלין. וממילואים ילפינן דכי היכי דדין השריפה הנאמר בנותר מן המילואין אשחוטין איירי ולא אחיין, כן נמי הדין שריפה הנאמר בנותר בכל הקרבנות רק בשחוטין ולא בחיין.

יד. (1) ר' עקיבא דרש לה דמותר פסח יהיה לדבר הבא מן הצאן והבקר, והיינו שלמים. ואף דעולה נמי באה מן הצאן והבקר, מכל מקום כיון דהפרישו לשם אכילה מסתברא טפי דלשמים כוונת התורה. ואף דכבר כתיב בפרשת שלמים "אם מן הצאן" ודרשינן מינה דדבר הבא מן הצאן והיינו פסח יהיה לצורך שלמים. וכן כתיב יתורא "דאם כבש" ונמי ילפינן מינה לשלמים הבאים מחמת פסח לכל דיני שלמים, אפילו הכי בעינן ג' דרשות חד לפסח שעברה שנתו וזמנו דאינו ראוי כלל לפסח, וחד לעבר זמנו ולא שנתו דראוי אכתי לפסח שני, וחד לנשחט קודם זמנו ולא עברה שנתו דהיה ראוי אף לפסח זה.

(2) בסוגיין פירש רש"י דהם חגיגת י"ד דבאה כדי לאכלו הפסח על השובע. וכן פירש רש"י אהא דדרשינן בזבחים מתודת שלמיו דשלמי פסח נאכלים ליום ולילה, דהיינו חגיגת י"ד. אמנם התוס' כתבו דחגיגת י"ד נאכלת לשתי ימים ולילה, ושלמי פסח דקתני התם היינו מותר הפסח.

(3) פסח הבא מן הכבשים אין אלייתו נאכלת, וילפינן לה מריבויא דכבש האמור בפרשת שלמים. אבל אליית העז נאכלת.